SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

REDAKTEJO, ADMINISTREJO K SIDEJO DE PLENUM-KOMITATO : 23, rue Boyer, Paris 20e
Poŝtĉekaj kontoj je nomo de SAT-Paris: Bruxelles n-o 350 189, S'Gravenhage n-o 211 533, Kopenhago n-o 4 986, Leipzig n-o 85 148, Paris n-o 1234 22, Stokholmo n-o 74 153, Wien n-o D-109 068, Zagreb n-o 41 448, Zürich n-o VIII-200 49. Alilande oni pagu per poŝtmandato je nomo de SAT, bonvalutaj devizoj en rekom. letero aŭ bankĉeko je nomo de « L. Bannier ».

PRAKTIKI ESPERANTON SIGNIFAS KONTRAŬBATALI FAŜISMON!

Neniu povas nei, ke la tendencoj, kiuj en la lastaj jaroj gajnis plej multe je influo en la mondo, estas la naciismo k ĝia plej reliefa formo, la faŝismo. Ni ne volas esplori ĉi tie pri la kaŭzoj de tiu fenomeno, sed deziras nur, konstatante la fakton, altiri la atenton de la K-doj al la evidentaj reefikoj de tiu evoluo sur la esperantistan movadon.

En « neŭtrala » gazeto esperantista ni legis antaŭ nelonge noton pri mokversaĵo, aperinta en unu el la plej konataj satiraj gazetoj en Germanio (hodiaŭ kompreneble nacisocialista, sed ankaŭ antaŭe ĉiam kontraŭrespublika). En tiu versaĵo ĝojo esprimiĝis pri la « regreso » en la esperantista kampo, la malfortiĝo de la propagando por mondlingvo. Kvankam ĉe tiuj sinjoroj la deziro estas la patro de l'ideo, tiu ĝojesprimo estas iel instrua. Ĝi montras, ke la naciistoj tre klare konscias pri la rolo de mondlingvo kiel esperanto, k ili klarvidas pri la rilatoj inter naciismo k lingvo (pri kiuj eĉ multaj esperantistoj havas sufiĉe nebulan komprenon). La regantoj, kiuj bazas sian juĝon sur la naciaj antaŭjuĝoj, scias bone, ke kontraŭbatalante esperanton, ili trafas la spiriton de sennacieca emancipiĝemo, kiu povus manifestiĝi ĉe la popolaj amasoj.

Estas tute klare por ĉiu klaskonscia laboristo, ke prepariĝas teruraj batalegoj, ke necesos granda k longdaŭra luktado inter la kreskeganta faŝismo k la fortoj de la kultura k socia progreso. Kaj estas same klare, ke en tiu batalego ambaŭflanke uziĝos la plej modernaj k plej efikaj batariloj. Sed kiu batalilo por la spirita formado de la proletaro kontraŭ la naciisma bacilo estus pli taŭga ol esperanto?

Mi aŭdas ankoraŭ el la IPE-tendaro la riproĉon, kiun oni eterne faradis al Lanti k al tiuj, kiuj defendas plej konscie la SAT-ideojn; ke oni prezentas esperanton kiel universalan kuracilon k fortiras tiel batalantojn de ilia vera batalloko (en partio k sindikato). Neniam tiu aserto esti pruvita, k nenio estas pli malvera ol tio. Praktiki esperanton ja signifas por laborista aktivulo esti ekipita en la batalo per la plej moderna ekipaĵaro. Kaj certe tia estas la ilo, kiu havas la povon funde transformi la spiriton de homoj, kiuj devas vivi en la malvasta kadro de naciaj limoj k tie enspiras senintterompe la haladzojn de la nacia atmosfero.

Esti SAT-ano, — k pri tio mi volus insisti — ne signifas perdi la intereson pri sindikataj aŭ partiaj aferoj. Ĝuste kiel aktivulo en politikaj aŭ ekonomiaj grupiĝoj la SAT-ano havas konsiderindajn avantaĝojn antaŭ aliaj, pro tio ke li komprenas pli profunde k laŭsperte la tutmondajn problemojn. Li perceptas, havante pli vastan horizonton, pli frue ol aliaj la sin anoncantajn favorajn aŭ malfavorajn situaciojn.

Oni devas funde kompreni, ke inter la mondpolitiko kun ĝiaj naciaj k sociaj bataloj k nia esperanta movado ludiĝas la ludo de kaŭzo k efiko. Ni esperantistoj ne vivas izolite sur iu verda insulo en oceano, kien la ventegoj ne penetras k la ondoj mole plaŭdetas kontraŭ la bordojn. La skuegoj de l'mondpolitikaj okazaĵoj, sur nacia k socia kampo, skuas nian esperantan aferon kun uragana forto, tiel ke la alarmsonorilegoj sonoregas tage k nokte k la problemoj tute nete stariĝas antaŭ ni.

K-doj! Vi vidas stumpiĝantaj iam florantajn arbojn, kiujn ornamis belega verda foliaro; la fulmo de diktatora glavo frapis ilin. Sur esperantoarboj ankaŭ sekiĝis folioj, ekputris fruktoj. Kaj tamen la esperanta stelo portiĝas en la butontruoj, k tamen oni propagandas tie k alie; k se en unu loko renversiĝas la arbegoj, ekkreskas aliloke novaj, junaj. Esperanto vivas! SAT vivas!

Kaj ni zorgos, ke la malbelega rikanado el la buŝo de la satira fuŝpoeto en « Kladeradaĉ » rigidiĝu sur liaj lipoj! Tie, kie restis eblo por ni labori, varbi k agiti, ni montru, ke ni ne laciĝis.

P.S. — Ni havis en la Administracio ĉe la jarkomenco la malagrablan surprizon rimarki, ke diversaj K-doj, kiuj ĝis nun abonis ankaŭ al « Sennacieca Revuo », reduktis sian kotizon al SAT, abonante nur ankoraŭ al « S-ulo ». Motivo: la krizo. K-doj, ni ne estu oportunistoj! Nia volo estu pli forta ol la krizo. En niaj gazetoj (k certe ne laste en « Senn. Revuo ») esprimiĝas la SAT-vivo; la gazetoj estas la akso de la organizo. Ni do garantiu ilian vivon almenaŭ en la ĝisnuna, kriztempa formo k amplekso!

N.B.

TAKTO

Takt', takt', marŝ' en takto,
Jen duono de l'barakto.
Ĝi la multajn kune ligas,
Ĝi timulojn kuraĝigas,
Ĝi forigas tuj inerton,
Kaj al cel', fiksita ĝoje,
Donas ĝi viglecon, certon.
Ja eĉ pli ol dudekfoje.

Takt', takt', marŝ' en takto,
Jen duono de l'barakto.
Se kelkcentoj takte irus,
Eĉ neniuj tial mirus;
Se ni takte marŝus mile,
Certe iu nin atentus;
Marŝus takte ni centmile,
Tiun muĝon ili sentus.

Takt', takt', marŝ' en takto,
Jen duono de l'barakto.
Do en tuta mond' ni penu,
Ke ni ĉiuj takton tenu;
Se ni takte marŝus tiel,
De la sudo ĝis la nordo,
Tiam korektiĝos iel,
Kio estas nun malordo.

(Parte laŭ Björnson) *H. Nielsen.*

HONORA TABULO

Kun nova kuraĝo ni ekkomencis la novan jaron. SAT vivas ! La aliĝoj k re-aliĝoj alfluas ; nia organizo restas tiu, ĉirkaŭ kiu ariĝas k ariĝos la laboristaj esperantistoj el la tuta mondo. Malgraŭ la treege malfacilaj tempoj por la proletaro la Asocio triumfe rezistas, daŭrigante neŝanceleble sian vojon, plifirmigante sennaciecan pensadon en la mensoj k semante la fidon al socialisma estonto. Kiel ni ne povus memori en tiu ĉi momento pri la valora helpo, kiun ni ricevis k ricevadas de frataj asocioj ? Unuavice sur la Honora Tabulo staru la nomo de la *Nederlanda Federacio de la Lab. Esperantistoj*, dank' al kies decido k konsekvenca apliko : ke estu abonantoj al « S-ulo » la tuta federacia membraro, SAT havas en la nederlandlingvaj regionoj (Nederlando k Belgio) pr. 2.400 abonantojn al sia oficiala organo. Ĝis nun nur la Pariza FEO-anaro imitis tiun bonegan ekzemplon : depost tiu ĉi monato ĉiuj anoj de la Pariza LEA-grupo estas abonigitaj al « S-ulo ». Vivu la sekvantoj !...

La Ned. Federacio ĉe jarfino per sia organo entreprenis novan varbadon por la Asocio : La LEA-anoj ne nur legu la gazeton, sed ankaŭ fariĝu membroj de la tutmonda asocio, tio estas la senco de ĉefartikolo en « Lab. Esperantisto » (decembro) kun la titolo : « Faru ĝin nun ! » k la finvortoj : « Ek por SAT ».

Ni estus maljustaj, se ni finus ĉi tie la honoran menciadon. Ankaŭ en *Svedio* la estraro de SLEA klopodas laŭ plej bona maniero por plialtigi la nombron de SAT-anoj en tiu lando ; ankaŭ en ĝia organo « Svenska Arbetar-Esperantisten » aperas regulaj alvokoj por SAT-aniĝo, varbartikoloj por nia entrepreno (k por ADLEL), k kiel antaŭe ĉi-jare la legantaro de la SLEA-organo ricevos suplemente « La Lernanto »n.

Fine F.E.O. (la franclingva LEA) konstante varbas per sia organo por SAT. — En *Britio* laboras, propagandante nian aferon, « SAT en Britio » kun bedaŭrinde iom tro malofte aperanta bulteneto ; en *Usono* precipe La Anĝel-urbanoj (Los Angeles), kun propra Bulteno, klopodas fervore por disvastigi SAT sur ŝtona grundo (sub gvido de K-do 16.285 *J. Ege*). En ĉiuj aliaj regionoj estas individuoj, ne organizoj, al kiuj ni ŝuldas lokajn, sporadajn sukcesojn.

Multo estas farita, sed — multo restas farenda, por egaligi iom la perdojn k domaĝojn, tute lastatempajn ankoraŭ en Hitlerio, kie la diktatoraj botegoj frakasis niajn rondojn.

Tiuj ĉi obstakloj en Germanio, malhelpantaj la daŭran progreson de nia organizo, devas esti kompensataj per duobligo de la fortoj en landoj, kie la faŝismo ne jam sukcesis enpenetri. La hispanaj K-doj havos gravan taskon dum la nuna jaro : sukcesigi nian XIV-an Kongreson k profiti ĝin por vasta varbado. Same la portugalaj K-doj devos revigliĝi k envicigi sin en la granda organizo laborist-esperantista : SAT. Ĝuste en tiu ĉi momento, kiam militoj minacas ĉiun mondparton, la esperantistoj devas ekstari k altenteni la standardon de solidaro, de libereco k egaleco. Ĉiu SAT-ano devas fariĝi centro de plej vigla agado kontraŭ la freneza naci-movado, devas revarbadi la malnovajn membrojn foririntajn pro miskompreno aŭ erariga informiĝo.

Komencu starigi komunan fronton ! SAT vivas ! SAT marŝas ! SAT venkos !

Por Ŝtopi la Breĉon

27. listo

Rekotizanto el Germanio, 1 mk. g.
Deutschle (Basel), 0.50 sv. fr.
Indus la Maristo (18.515), 50 fr. fr.
Sennaciisto, 35 fr. fr.
J. Cassin, Le Grouanec (17.777), 10 fr. fr.
K-do Jamin, Gressy, 4 fr. fr.
v. Dienst (17.404), Roterdamo, 1 guld.
Eerdmans (17.011), Roterdamo, 1 guld.
v.d. Landen (17.932), Roterdamo), 1 gd.
Berlinano, 1.50 mk. g.
H. Stay (2.978), Bournemouth, 5 ŝil. angl.
J. Balicki (8.139), Albrechtice, 8 ĉ. kr.
B.M. Eerdmans, Hillegersb., 1 guld.
Wehrli, Morges, 1.75 sv. fk.
G. van Essen, Hem, 1 guld.

Pri la influo de Esperanto en Nacilingvoj

Oni multe observas la influon de nacilingvoj en la lingvo internacia, sed neniam mi legis pri la kontraŭa fakto, nome, ke la lingvo internacia grave influos en la estonto de l'naciaj lingvoj k literaturo ; tial eble estos pardoninda la impertinento prezenti mian personan sperton pri la temo.

Senĉese legante esperanton de mia infaneco, tamen, mi neniam estis pensinta, ke la lingvo internacia povus iel efiki en la uzado de mia nacilingvo, ĉar ĉi tiun mi parolas k skribas ĉiutage, k aŭdas je ĉiu momento.

Min atentigis pri la fakto, tute hazarde, amika kritiko. La kritikisto rimarkigis, ke mia stilo estas tre simpla k klara, ke mi zorgas por atingi absolutan klaron, eĉ se tiucele mi devas malbeligi la frazon. Al li ŝajnis, ke tia klarega redaktado postulus specialan atenton, zorgan vortelektadon.

Tial ke ion similan mi jam estis leginta pri mia publika parol-maniero, nome, ke miaj paroladoj ŝajnas lecionoj, en kiuj la instruisto streĉas sian tutan forton por encerbigi en la lernantoj siajn pensojn, mi esploris mian propran stilon en centoj da gazetartikoloj.

El tia esplorado mi konstatis, ke pri kelkaj specialaj temoj mi unue legadis verkojn en esperanto, kaj kutimiĝis al esperanta frazkonstruo por ilin trakti ; ne nur por eldiri, sed ankaŭ por pripensi. Pri socialismo, ekzemple, mia una legado estis malnova revueto jam de longe malaperinta, nomata « Internacia Socia Revuo », eldonita en Holando antaŭ la milito k, sinsekve aliaj verkoj, ĝis la lastatempaj eldonaĵoj de SAT. Pri Japanujo miaj unuaj legaĵoj estis la revueto « Orienta Azio ». Tial, pri socialismo k pri Japanujo, mia portugallingva stilo estas preciza traduko de esperanto.

Pri universala frateco, interna ideo de esperantismo, kompreneble, ĉiuj esperantistoj verkas nacilingve sub influo de esperanto. En mia speciala kazo — senĉesa uzado de la lingvo dum la tuta juneco — la ĉefa influo estas en la mondkompreno, kun reflektaĵoj en la lingvo.

Estas landoj, popolkutimoj, pri kiuj mi nur legis en esperanto. Ekzemple, Hungarujo, Ĉeĥoslovaka Respubliko, k.a. Miaj pensoj pri tiuj landoj estas tiel ligataj al esperantaj vortoj k frazoj, ke mi tute ne scipovas imagi al mi tiujn popolojn parolantaj aliel, ol en esperanto. Kompreneble, mia iluzio dolorige malaperus, se mi devus iam viziti tiujn landojn ; sed tiu iluzio formiĝis tre nature : La malmultaj hungaroj k ĉeĥoj, kiujn mi konas, parolas esperante ; miaj korespondantoj skribas esperante ; mi ricevadas revuojn k librojn en esperanto el tiuj landoj. Tute ne gravas, ĉu la nombro de l'esperantistoj estas tre malgranda kompare kun la tuta loĝantaro de tiuj landoj, ĉar mi konas nur tiun frakcion, k per ĝi juĝas la popolon.

En la nuna disvastiga stato de la lingvo internacia, certe malmultaj estas la homoj, en kies nacilingva stilo esperanto influas, sed tiuj esceptoj fariĝos regulo en la estonto, kiam ĉiu homo ekuzos lingvon internacian jam de la lernejaĝo.

Ŝajnas al mi, do, ke ne estos tro senfundamenta fantazio antaŭvidi epokon en la mondhistorio, kiam ĉiuj nacilingvoj, sub la influo de mondlingvo, fariĝos multe pli logikaj, ol ili estas nuntempe.

Ismael Gomes Braga (Riodejanero).

14-a Kongreso de SAT

en Valencio (Hispanio)

3.-8. aŭgusto 1934.

DUA KOMUNIKO.

Kongresaliĝilo enestas la Jarlibreton. Aparte ni ankaŭ ekspedas aliĝilojn kun fortranĉebla foto de nia bela kvarkolora murafiŝo. Bonvolu jam nun sendi vian aliĝmonon k tiele vi faciligos la organizadon de la Kongreso. Se vi hezitas aliĝi, ne forgesu, ke la restado en Valencio estas tre malmultekosta.

Tiuj, kiuj aliĝis, ricevos baldaŭ la murafiŝon k la Kongres-karton.

Ne forgesu : mononsendu al SAT aŭ al : *Francisco José Montesinos*, Rafol, 2-2°, *Valencia*. Informojn petu al *Organiza Kongresa Komitato*, Horno del Hospital, 12, *Valencia*.

O. K. K.

1-a Listo de aliĝintoj

1	K-do	L..Hernandez	Valencia	(Hisp.)
2	»	R. Kiles	»	»
3	»	R. Palomares	»	»
4	K-dino	A. Soler	»	»
5	K-do	A. Cortés	»	»
6	»	F. Marco	»	»
7	»	F. Moreno	»	»
8	»	J. Ventura	»	»
9	»	J. Santiago	»	»
10	»	A. Piño	»	»
11	»	V. Marzal	»	»
12	»	A. Planas	»	»
13	»	M. Cebrián	»	»
14	»	A. Sanz	»	»
15	»	A. Sabatier	»	»
16	»	F. Castellano	»	»
17	»	J. Lluch	»	»
18	»	J. Ramil	»	»
19	»	R. Barrufet	»	»
20	»	C. Montesinos	»	»
21	»	J. Domingo	Burjasot	»
22	»	Iuelie	»	»
23	»	Banmer	Paris	(Francio)
24	»	Baro	Paris	(Francio)
25	»	Bartelmes	»	»
26	»	Bubo	»	»
27	»	Platiel	»	»
28	»	A.-M. Riswick	Hillegersberg	(Nederl.)
29	»	H. Nielsen	Odense	(Danio)
20	K-dino	O. Makerova	Moskvo	(Sovetio)
31	K-do	J. Martinez	« Niastel » Sollies-Pt	(Francio
32	»	Jaume Miro	Gerona	(Hisp.)
33	»	V. Palomares	Tabernes	»
34	K-dino	Castel	Toulouse	(Francio)
35	K-do	F.-R. Castel	Graulhet	»
36	»	A. Fdez.-Hidalgo	Valencia	(Hisp.)
37	»	Josefo Martinez	« Niastel » Sollies-Pt	(Francio)
38	»	Josefo Flores	L'Estaque	»
39	»	P. Manzanares	« Eubio » Cuers	»
40	»	J. Muñoz	« Eubio » Cuers	»

El niaj Leteroj

(El Aŭstrio)

Dudek tri vizitas nune niajn kursvesperojn k klopodas por kompreni la instruadon, kiun ni faras en libera formo laŭ « Petro »-metodo. Ankaŭ ni klopodas por kompreniĝi al ili la proletan mondlingvon. Proleta mondlingvo ĝi estas — jam de komenco ĝi estis lingvo por la proletoj, kvankam instruitaj, burĝaj homoj estis la unuaj adeptoj de la lingvo. Montriĝis post unu jardeko, ke al la kleruloj ne plaĉis la troa simplo de la lingvo, tial okazis la lingvaj skismoprovoj (ido, novial, occidental, kc), por pli kompliki la lingvon, doni al ĝi laŭŝajne pli klerecajn trajtojn. La proleta lingvo restis venkanta.

Aperis post preskaŭ kvardek jaroj la unua unika lernolibro por la tutmondaj proletoj. « Petro » migradis tra la mondo, instruis al multaj laboristoj la internacian lingvon. Multmilope estis semata... Miloj da semoj perdiĝis, sed restis miloj k konata estas tutmonde jam la proleta lingvo. Se ne estus tutmonda ekonomia krizo, kiom forta jam estus la proleta esp. movado — SAT. Multaj fariĝis SAT-anoj, multaj perdiĝis. En nia loko restis nur tri SAT-anoj, sed eble inter la dudek tri nun lernantaj estos fervoraj estontaj SAT-anoj. Ni semis k semas, neniam laciĝos... Sennaciecan, novan epokon dezirante, via A. R. (10 504).

Jarfine.

Ĉe la Laboristaj Esperanto-Asocioj

Jam Falas Kolono !

Unu el la ĉefaj kolonoj, sur kiuj apogiĝas la skisma Internacio de Socialistaj Esperantistoj (ISE), nome HESL (Hungara LEA), komencas ŝanceliĝi k fendiĝi. Jam ! Ne volante profeti pri verŝajne proksimaj okazontaĵoj en Hungario, kie la intereso por SAT estas forte kreskanta en la lastaj semajnoj, ni citu simple jenan okazintaĵon :

Per 9 kontraŭ 2 voĉoj la Ferlaborista grupo en Budapeŝto, la 4-a grupo de HESL, deklaris sin neapartenanta al ISE. En la koncerna rezolucio ĝi konstatas, ke « en la kadro de SAT jam de jaroj funkcias, laboras Socialdem. Frakcio, kiu sub la gvido de eminentaj soc. dem. gvidantoj koncentris la socialdem. esp-istojn de la tuta mondo. Sekve ISE ne havas ekzistorajton, k ekzistante, agante ĝia laboro rezultas la disigon de tiuj fortoj, kiujn nuntempe necesas unuecigi ĉe la soc. dem. esp-istoj, en la intereso de la lab. esperantista movado. 2) ĝi konstatas, ke la nuna CK de HESL, kies funkciado neniel estas agnoskita de laŭstatuta jarkunveno, agis kontraŭastatute, aliĝante al nova internacio ISE (sekvas la motivigo : la CK aliĝis la Asocion al ISE sen ĝenerala diskonigo inter la anaro ; ĝi ne funde pripensis la paŝon, ĉar finance ĝi ne povis k povas elporti la ŝarĝojn rezultantajn el la aliĝo al ISE), k.a. ... » La grupo volas agi rigore laŭ la statuto de HESL, ĝi *principe* akceptas la Gotenburgan Konvencion, kiu kelkpunkte estas parenca al la societa statuto de HESL ; la grupo volas labori laŭ la celo de HESL « instrui esp-on inter laboristoj », en interrilato k en kunlaboro kun la hung. socialdem. partio k sindikatoj. —

Ni limigas nin hodiaŭ al la cito de ĉi tiu fakto, ĝojiga por la lab. esperantistaro, kiu sopiras al la reunuecigo de sia movado en la tuta mondo.

La Amsterdama SAT-Rondo, esplorinte k diskutinte la konsekvencojn de la agado de la landa SAT-peranto K-do J. Minke, *en la Nederlanda Federacio de Laboristaj Esperantistoj, decidis per plimulto tin eksoficigi kiel SAT-Peranton, motivigante, ke la eldono de lernolibro ekster la kadro de la laborista esp. organizo domaĝis al la Federacio de L.E., organizo ligita konvencie al SAT, k sekve de tio K-do Minke ne plu estas kvalifikita por okupi tiun oficon.*

La konflikto kamaradece solviĝis k ne postlasis ambaŭflankajn ĉagrenojn. Pri elekto de nova landa peranto okupiĝos la Roterdama SAT-Rondo.

Direkcio de SAT.

En la sama koverto kun ĉi tiu n-ro la membroj ricevas la JARLIBRETON. La en ĝi troviĝanta librokatalogo aperos baldaŭ kiel aparta eldonaĵo.

Mortis eminenta k modesta homo

Akirinte la konvinkon, ke esperanto-esperanta vortaro estas nepra bezono por reala interkompreniĝo de la diverslandaj esperantistoj, mi unue volis konvinki pri tio la direktoron de la sekcio por *Komuna Vortaro* en la Akademio. Tiucele mi tiam ekinterrilatis kun s-ro E. Groĵan-Mopen (Grosjean-Maupin), kvankam mi bone sciis, ke miaj ideoj pri nia lingvo[1] k pri politiko ne akordiĝas kun tiuj de la akademiano. Ekzistis do malmulte da ŝancoj, por ke mi varbu lin por nia privortara entrepreno. Sed konvenis almenaŭ provi. Por mi estis plej evidente, ke SAT havas grandan intereson en tio, ke ĝia Vortaro aperu per la ĉefa kunlaborado de homo, havanta aŭtoritaton en lingvaj institucioj. Se tiel ne okazos, mi pensis, la neŭtrala gazetaro, ĝenerale, superŝutus nian eldonaĵon per mallaŭdaj kritikoj — eĉ se la verko estus tute perfekta...

Pro tiaj konsideroj mi do ĉiel provis varbi s-ron E. G.-M. Kompreneble la afero ne tuj sukcesis. Longe k insiste mi devis pledi, antaŭ ol atingi la celon. Sed la fakto, ke la varbindulo konsentis almenaŭ diskuti, donis al mi iom da espero. Finfine, iun tagon, opiniante, ke alvenis la psikologie taŭga momento, mi firme deklaris, ke nepre efektiviĝos baldaŭ la plano, eĉ se neniu L.K.-ano konsentus partopreni en la verkado. Verŝajne mi jam almenaŭ estis sukcesinta konvinki s-ron E. G. M. pri mia persistemo k kapablo efektivigi eĉ malsaĝan entreprenon. Tio ja estis decidiga. Finfine li konsentis kunlabori por S.A.T. en la celo... « eviti malbonon al la esp-a afero ».

De tiam (1927) miaj rilatoj kun E. G. M. ne ĉesis. Komence malvarmaj, ili pliboniĝis iom post iom, por fine fariĝi tute amikecaj. En la jam maljuna akademiano mi trovis homon komprenema, ĉiam preta aŭskulti k lasi sin konvinki, se oni liveris al li valorajn argumentojn.

Tial, eksciinte pri la morto de l'ĉefverkinto de l'P.V. de SAT, mi sentis fortan emocion k sinceran ĉagrenon. Decas, ke la legantoj de « S-ulo » eksciu k memoru, ke la mortinto faris grandan servon al nia esperanta afero. Dum dudek jaroj li laboris por ĝi. Liaj esperantaj vortaroj por franclingvanoj estas modelaj k atingis grandan disvastiĝon.

Siajn lastajn jarojn E. G. M. dediĉis al revizado k plibonigado super la P.V. Li deziris, ke la II-a eldono povu esti kiom eble plej perfekta k tiele definitiva. Tiu laboro estis lastatempe lia sola vivcelo. Kaj nemalofte mi dubis, ĉu li sukcesos tutplenumi sian taskon. Nur per granda streĉo de l'volo li eltenis. Lia fizika stato estis tiom kaduka ! Kaj estas io vere miriga, nefacile klarigebla, ke en preskaŭ kadavriĝinta korpo vivis ĉiam june vigla spirito. Tio estas konstatebla en leteroj skribitaj nur kelkajn tagojn antaŭ lia morto. En ili vidiĝas nenia signo pri intelekta malviglo. Male, la frazoj estas tute korektaj k logika la rezonado.

Sed jen la lasta kajero por la dua eldono estas finfine liverita ! Plenumita estas la tasko ; la kuraĝa laborulo povas do ripozi, ekdormi sian eternan dormon... Tiel mi do eksciis per nigre borderita letero, ke « Emile Grosjean-Maupin, kavaliro de la Honora Legio, Eks-lernanto de l'Normala supera Lernejo, agregaciito de la Universitato, honora direktoro de l'Nacia Instituto de junaj blinduloj, vic-prezidanto de la Esperanta Akademio, pie mortis la 16-an de decembro 1933, estante 71-jaraĝa k estis entombigita en la plej senceremonia maniero... »

Dume post kelkaj monatoj la tuta esperantistaro povos profiti la sindonan k zorge faritan laboron de tiu eminenta, ne fanatika k modesta homo, inda je ĉies bonmemoro. Per la aperigo de l'dua eldono de l'P.V. SAT plej bone, kvankam nepie, honoros la malaperinton. Ĉiu volumo de tiu verko estu kvazaŭ briko por konstrui al li senĉese pligrandiziĝantan monumenton.

E.L.

[1] La reganta opinio en la Akademio tiam estis, ke ne ankoraŭ alvenis la tempo por entrepreni verkadon de kompleta vortaro ; ke oni devas lasi al la uzado de la lingvo la zorgon liveri la materialon ktp. Nu, laŭ tia rezonado estus pli logike k sendube pli « marksiste » tute rezigni pri artefarita lingvo k atendi, ke ĉiuj naciaj lingvoj kunfandiĝu en unu solan, kiel tion instruas Lenin, Stalin k.a.

Memornoto

REPRESIS EL « S.R. » : *Mundo Espirita*, Rio de Janeiro, 20.11., 27.1.. (La alegorio pri la cisterno) *O Clarim*, Mattao (Braz.), (same).

RAPORTIS PRI SAT : *La Revista Blanca*, Barcelono, 30.11., *Mundo Espirita*, Rio de Jan., nov.

PRIESPER. ARTIK. K NOTOJN ENHAVIS : *Värmlands Folkblad*, Skoghall (ĉiusemajne ; prizorgas 13.191), *Signalen*, Stokh., 7.12., Kristn. n-ro (kun represo el Vortoj de Lanti), *De Fakkel*, Amsterd., 12., 19.12., L'*Effort*, Lyon, 25.11.

Atentu, Belulinoj !

Du blondaj skandinavoj dez. koresp. kun f-inoj, prec. el Hispanio, Rumanio, Bulgario, Francio, Hungario k Litovio. Resp. gar. Adreso : *Paul Tornkvist*, Mellanvagen 4, *Nynâshamn*, Svedio.

A. D. L. E. L.

Kontrolinte la nombrojn de aliĝoj anoncitaj ĝis la 15. *decembro* 1933, *ni konstatis, ke tiuj nombroj ankoraŭ ne permesas senriske la tujan ekfunkciigon de la eldonprogramo. Tamen, ĉar la rezultoj tute ne inspiras pesimismon rilate la entreprenon, sed male la espero atingi la bezonatan nombron da aliĝantoj estas tre granda k proksimas verŝajnon, ni decidis* plilongigi la limtempon por aliĝoj ĝis la 31. januaro 1934.

En ĉi tiu dato ni esperas esti atingintaj tian staton da aliĝoj, ke ni povos transdoni la unuan manuskripton (ŜVEJK) en la presejon. Ni petas do la K-dojn, kiuj ĝustatempe plenumis siajn aliĝojn kun pagoj, ke ili ne senpacienciĝu aŭ havu timosentojn : la entrepreno funkcios, kvankam prokraste ; « *Ŝvejk* », *anstataŭ aperi en januaro, supozeble aperos komence de marto, k poste la aliaj eldonaĵoj en la ritmo antaŭvidita de tri monatoj*[1].

*Sekve, prokrastantoj, faru nepre vian unuan pagon (*20 *fr. fr.) almenaŭ ĝis la* 31. *de la nuna monato (la duan ĝis* 30. *aprilo, la trian ĝis* 1. *julio, k la lastan ĝis* 31. *oktobro* 1934*).*

Direkcio de SAT.

[1] Escepte, se la aliĝoj ĉesus alflui, kompreneble !

Instruista sindikato por esperanto

La Ĝenerala Federacio de l'Instruado en Francio (geinstruista sindikato konfederacia) akceptis pere de sia konsilantaro unuanime rezolucion, per kiu ĉiuj membroj-instruistoj estas petataj ellerni esperanton ; krome oni deziresprimas por la enkonduko de esp-o en la lernejprogramoj k petas al la sindikatoj enkonduki en siaj organoj esp. rubrikojn.

Kamaradoj en Pollando ! Societo de Esperantistaj Socialistoj en Pollando, komencante agadon, alvokas ĉiujn K-dojn al perletera aŭ persona registriĝo ĉe K-do *J. Litauer*, str. Marszalkowska 81 m. 33, *Varsovio*. Ĉiumarde vespere (19-20-a h.). Enskribo-kotizo (mone aŭ en poŝtmarkoj) : gr. 50 (0.50 zl).

POST IOMA TEMPO

ni estos pretaj por sendi prov-ekzemplerojn de « S-ulo » k « S.R. » grandskale al varbotaj laboristaj esperantistoj, kiuj ĝis nun ne aliĝis al SAT. Ni petas intertempe niajn varbulojn, (prefere gvidantoj aŭ sekretarioj de LEA-grupoj) — escepte en Nederlando, kie « S-ulo » estas legata de ĉiuj LEA-anoj — havigi al ni liston de indaj varbotoj kun kompletaj adresoj. Indaj, t.e. tiaj K-doj, kiuj jam scipovas legi k paroli esp-on gis difinita grado, k tiaj, ĉe kiuj ekzistas ŝanco de varbeblo aŭ ***re*****varbeblo.**

TRA LA ESPERANTA GAZETARO

Ĉe la "samdirektitoj"

La « samdirektita » revuo de la burĝaj esperantistoj (Germana Esperantisto) ne havas facilan taskon : defendi kulturan konkerajon kontraŭ la barbara ondo invadinta la naskiĝlandon de Kant k Ŝiler, de Lesing k Liĥtenberg. La « Führer » (misuzo de la vorto « gvidanto ») de la germana regno evidentigis sian tutan malscion per la sekvanta alineo en la libro « Mia Batalo » :

« Tiom longe, kiom la judo ne fariĝis reganto super la aliaj popoloj, li devas paroli, vole-nevole, iliajn lingvojn, sed tuj kiam ĉi tiuj estus liaj subuloj, ili ĉiuj devus paroli unu lingvon (ekz. esperanton !), tiel ke ankaŭ per tiu ĉi rimedo la judaro pli facile povus ilin regi. »

Tiu ĉi aludo al esperanto, verkita laŭ la al tiu nesciulo propra stilo, manifestas la spiriton de la naci-socialista movado. Per evidenta logiko la « Pg. » (partiano) *A. Naumann* en la decembra n-ro provas defendi la lingvon kontraŭ la riproĉo, ke ĝi estas « juda invento », k reliefigas la idealisman karakteron de Zamenhof, kiu estis juda kuracisto pola. « Tute egale, la judo estu bruligata », tiel diris la patriarko en « Natan la Saĝulo » k tiel diros la reenkarnigita patriarko Hitler.

La kulturan valoron de la nuna reĝimo montras la plendo de la burĝaj esp-istoj pri la Germana Esperanto-Instituto, kiu ne plu ricevas ŝtatajn subvenciojn k devas vivi nur per privataj donacoj. Tamen, en « Nefermita Letero », la *gvidanto* (la inflacio de *gvidantoj* estas granda nuntempe en Germanio) *Behrendt* praktikas la devizon « Per esperanto por Germanio », klarigante la surprizan rezulton de la germanaj voĉdonoj k asertante, ke la nombroj pruvas absolute klare, ĝis kia grado la germana nacio retrovis sian unuecon. Tio okazis «libere, sen iu malhelpo aŭ devigo, sekrete k sub la plej libera leĝo... ». Mensogo, mensogo k trifoje mensogo, sinjoro Behrendt ! Ĝuste pro tio, ĉar la politiko de la nunaj regantoj en Germanio estas unu nura vico da mensogoj, da fiaĵoj, da trompoj, tial neniu kredas la pacamon de Hitler.

Tiu pacamo de Hitler estas nenio ol masko, ĉar oni nur bezonas konsulti lian libron por havi lian opinion : La mondo apartenas al tiu, kiu estas forta (forto egalas, laŭ Hitler, al milit-kapabla armeo). La germana regno ne donas lokon al ĉiuj, sekve ĝi devas esti grandigita en Eŭropo orienta. La rimedo estas la milito, ĉar neniu lando cedos libervole terenon al Hitler. Pacamo ?

Ne defendu perditan aferon, S-ro Behrendt ! La reĝimo estas putra, kvankam putrajo povas konserviĝi longtempe. Sed ĝi almenaŭ ne estu konservata helpe de esperanto.

H. P.

Politikantaj religiuloj

En la oktobra (1933) n-ro de Oomoto Internacia[1] tiu ĉi digna revuo, inspirita rekte de Dio k tial multe pli kompetenta ol ni, simplaj estaĵoj kun racio, defendas sian japan-nacian kapitalistaron kontraŭ la malicaj akuzoj de ĝia frataro en okcidento, kiu protestas kontraŭ la japana invado de malkaraj varoj sur la merkatojn de la okcitendaj kapitalistoj. La revuo ĝuste rimarkigas, ke la malkareco de la japanaj varoj venas de la malkareco de l'produktado k ĉi-lasta parte de malaltaj salajroj k parte de pli granda efikeco de la laboro mem. Ni tradukas tion en pli kompreneblan lingvon : La japanaj kapitalistoj trovis pli efikajn gradojn de ekspluatado al la proletaro. Tamen, la revuo agnoskas, ke la laboristoj en Japanio estas malsufiĉe pagataj — sed « tiuj ĉi faktoj... ne apartenas al la temo... ». Fine la aŭtoro de tiu ĉi artikolo instigas al kontraŭbatalo de la mensoga propagando farita de nekapablaj (en la ekspluatista fako !) industriistoj kontraŭ la japana konkurenco. Kun Dio por la japana kapitalismo !

En la sama n-ro troviĝas artikolo titolita « Kio estas justa socio ? » Ĝia aŭtoro diras, ke antaŭ ĉio oni devas realigi *justan kapitalismon*. Tiu sinjoro evidente parolis la unuan fojon pri tiu ĉi temo, ĉar li volas efektivigi « bolantan glacion ». Kapitalismo estas sistemo bazita sur ekspluatado al homo fare de la homo. Forigante la ekspluatadon oni prenas de tiu sistemo la kriterion, sen kiu la socio ne plu povas esti nomata kapitalisma. La klasa karaktero de tiu ĉi revuo evidentiĝas per tio, ke ĝi ne kuraĝas nomi la justan socion tia, kia ĝi estas kutime nomata inter tiuj, kiuj luktas por ĝia efektivigo : socialisma. Ho, sinjoroj homamuloj k favoritoj de Dio, vi vane preĝas por la paco, ĉar vi nutras la serpenton ĉe la brusto de via organizo efektivigonta la « Dian Planon »...

H. P.

[1] Ni jam menciis ĝin en dec. « S-ulo ». — *Red.*

La eĥo de rezolucio.

La rezolucio de l'Japana esp. kongreso pri evito de neologismoj k lingvo konforma al la zamenhofa spirito (pri kiu ni raportis en la lasta n-ro, sur p. 18) trovis vastan eĥon en la esp-a gazetaro. En fruntartikolo de « Esperanto » (decembro) *E. Privat* komentas tiun « orientan postulon ». Li konstatas i.a. : « Bone komprenas orientanoj, ke scienco bezonas teknikajn vortarojn por ĉiu fako. Sur tiu kampo la « eŭropemo » jam altrudis sin eĉ en iliaj lingvoj. Nur en literaturo ili petas ŝpari ŝtopadon per tro da novaj radikoj ne absolute necesaj por nuanca diferenco... Genio povus ĉerpi ankoraŭ dormantajn eblecojn de pika, frapa k bildobrila esprimado el la nura materialo trovebla en humila « ŝlosilo » per brava profitigo de vortkunmetado k afiksoj.» Mi pensas, ke laboristaj esp-istoj en la tuta mondo, same kiel ekstrem-orientanoj, havas grandan intereson, ke la lingvo ne komplikiĝu per superfluaj neologismoj ; ili do gardos sin kontraŭ la malmodesto de iuj « pliriĉiguloj ».

Parolu, timemuloj !

En « Svenska Arbetar-Esperantisten » (decembro) *Nigrulo* donas interesajn sugestojn, kiel instigi la novulojn paroli. Li donas kelkajn skemojn, kiel oni povas veki kritikemon k res-

TAGO EL MIA VIVO

Estis tago de komenciĝanta printempo. La suno, tiel longe k fervore nelaboranta, pro la vintro, ekĵetadis siajn radiojn malsupren. La ĉielo estis purigita de nuboj, dank' al vento blovinta k muĝinta seninterrompe dum la tuta nokto. La birdaro, traloĝinta ie dum la vintro, ankaŭ komencis kantadi, ĝojigante la homojn. Precipe el ĉiuj birdoj tre fervore k diligente sin tenante en la aero, pepadis la alaŭdoj — unuaj vizitantoj de la regionoj post vintro. Apud la domoj sur la branĉoj de l'arboj sin trovis la ĉiamaj birdoj de la loko — korvoj k monedoj. Iomete pli supre sidis, kiel bienuloj el pasintaj tempoj, en siaj kestoj sturnoj. La korvoj jen pepegadis, sin turnante al ĉielo, jen eksaltante malsupren serĉadis nutraĵon ; seninterrompe ili forĵetis sin de la vojo, sur kiu oni rajdis la ĉevalojn.

Mi aliris la stacidometon, de kie mi veturos per vagonaro de l'tramvojo al fabriklageto. Apud tiu lasta loĝas mia amiko, kun kiu mi estas promenonta. Mi ekhaltis. La veturilo ankoraŭ forestis. Neatendite por mi en tiu ĉi momento, elverŝiĝis ne tre malproksime de mi sonoj de gurdo k tamburo. La gurdiston iom post iom ĉirkaŭis granda homamaso. Mi ankaŭ proksimiĝis al la densaĵo. La preterirantaj urbloĝantoj haltis k aŭskultante la sonojn aĉetis la biletojn, vendatajn de iu papago, kiu bedaŭrinde estis muta.

La homamaso daŭre plimultiĝadis ; precipe estis knaboj k virinoj. La knaboj seninterrompe okupis sin per la papago, dirante al ĝi : « Popko (Papageto), diru vorton, malsaĝulo ». Sed la « popko » ne kontentigis ilin. Ĝi sidis sur la kesto, kien oni metis la biletojn k montris ilin al la knaboj, eltirante ilin per la ruĝa beko. La knaboj, ne kredante al si mem, ke la papago ne scias paroli, aĉetadis ilin, opiniante, ke la papago tiuokaze ion diros. Al ĉiu estas sia okupo, iu diris. Efektive la virinoj ankaŭ okupis sin per konstanta aĉetado de biletoj. Ili ridis, disŝirante la paperaĵojn, el kiuj ili prenis aŭ ringojn aŭ pinglojn.

Nur la viroj sin tenis ekstere. La gurdisto asertis al la amaso, ke lia kesto entenas ankaŭ tre valorajn gajnaĵojn. Ekzemple : estas horloĝoj, kartoj, rubandoj ktp, daŭrigis li ripeti. Kaj efektive, en liaj manoj aperis valorgajnaĵoj, sed li ilin rapide kaŝis. Post tio ĉi denove la papago komencis labori. Konsentis nun partopreni en la loterio ankaŭ viroj. Sed la komplezo de l'amaso interrompiĝis dank'al alveno de l'veturilo, kiu staris tute proksime. La homoj, kiuj atendis la tramon, rapidigis siajn paŝojn, direktante sin al la vagono. Mi ankaŭ sekvis ilin k baldaŭ lasis malantaŭ mi la gajnemularon kun la gurdisto.

Jam estis tagmezo. La suno leviĝis tre alte. En la ĉielo komencis kolektiĝi nuboj. En la vagono oni antaŭdiris pluvon. La stratoj travetiturataj estis plenplenaj da homoj, kiuj duone senvestigis sin kun celo enspiri la freŝan aeron, verŝajne ankaŭ sentante la proksimon de l'pluvo. Efektive baldaŭ okazis fulmotondro kun pluvo. La homoj tumultis, serĉante sekan lokon. Ĉiu kaŝis.sin, kie ajn estis eble. Kelkaj

pondemon ĉe lernantoj per starigo de malĝustaj aŭ fantaziaj asertoj, fabelaj rakontetoj kun neeblaj situacioj, ktp. La lernantoj, eĉ la silentemaj, sentos sin instigataj korekti la erardirojn. Ankaŭ el tiu artikolo de praktikulo oni povas konkludi, ke instruanto antaŭ ĉio devas kompreni varie prezenti la lecionojn k scii amuzi la studantojn.

Por memoro.

Niaj ĉeĥoslovakaj K-doj aperigis specialan presitan eldonon de sia *Bulteno* okaze de la frua morto de K-do *Josefo Fox*, dum 5 jaroj sekretario de la ĉeĥoslovakia L.E.A. Tiu memorfolio entenas la foton de la noblanima mortinto. La Ligo alvokas al monkolekto por la vidvino.

N. B.

Recenzejo

Duope ricevitajn verkojn ni recenzas, unuope ricevitajn ni nur mencias

Eldonaĵoj de Federacio de Laboristaj Esperantistoj en la nederlandlingva regiono (Postbus 0.50, Amsterdam).

Nia Lernolibro (Ons Leerboek) de *Jac. Lem jr.* 208 pĝ. Form. 13×21. Prezo : 1 gd. Jen la tria eldono de la Federacia lernolibro, kiu, kiel oni vidas, tre rapide disvendiĝas. Al ĝi ni ŝuldas certe multajn seriozajn esperantistojn en Nederlando.

Ŝlosilo al la supra Lernolibro. Samformata. 30 pĝ. Prezo : 0.25 gd. Dua eldono.

Voor het Eksamen, A. (Por la Ekzameno). Samformata. 32 p. Prezo : 0.25 gd. Laborilo por kandidatoj de l'unuagrada ekzameno (A) pri « lingva kapablo » (Oni devas scii, ke la nederl. LEA aranĝas ĉiujare prilingvajn ekzamenojn.)

K-do PAQUIER ne plu ekzistu ! Ĉion lin koncernan sendu al lia anstataŭanto : *Bubo Esperanto*, Bourse du Travail, 67, rue Turbigo, *Paris* 3.

Korespondado

Germanio.

K-do 26-jara dez. koresp-adon kun Gek-doj el tuta mondo. Certe respondos. Adr. : *Hans Britzius*, Albert Maysstr. 14, *Heidelberg*.

Hispanio.

K-do *M. Sala, Olot* (Gerona), dez. kor. pĉt. Nepre respondos.

Kamaradinoj, pretaj partopreni nian XIV-an Kongreson, ekrilatu kun junlaborista rondeto. Certa resp. Skribu al : *Solere Pérez*, Hernan Cortés *Valencia*.

Du junaj k gajaj K-doj dez. kor. kun K-dinoj partoprenontaj la Kongreson. Adresu al : *Pascual Tarin*, str. Ferrer Guardia, 17, *Cheste* (Valencia).

Juna K-do dez. kor. kun ĉiul. K-doj : *Vicente Almenar*, str. Ruaya, 22-2°, *Valencia*.

Usono.

T. Veder, 24-29 Merchant St. *Astoria*, N.Y., dez. kor. k kontakton kun socialistoj-personoj k grupoj — fidelaj al la principoj de l'Marksismo. Atentindaj korespondaĵoj estos legataj en usonaj socialistaj rondoj.

12 Esperanto-gelernantoj, 20-25 jaraj, en laborista altlernejo, dez. salutojn k korespondantojn el ĉ. landoj. Adresu : *La Esperantokurso*, Viskadalens Folkhögskola, *Seglora*, Svedio.

Ni deziras korespondi pri diversaj temoj,
Artur VESTLUND, Fritz CARLSSON,
Valter JANSSON, Arthur KARLSSON,
Ivar JANSSON, Gunnar SKAHLBERG,
Gustav PETTERSSON, Einar JANSSON,
Karl KARLSSON, Lirr THISSEN,
Gerhard NILSSON, Nils BERTILSSON,
Ake ANDERSSON, Ingvar NILSSON.

Adreso : Guldsmedshyttans Esperantoklubb, *Guldmedshyttan*, Svedio.

Radio-Programo

27.I. : 16.45-17.00 MET, Tour Eiffel, 1.446 m., turismo. — 17.15-17.25, Brno, 342 m., d-ro Kamaryt pri filozofia temo. — 21.10-21.20, Lyon-la-Doua, 466 m., raporto pri la radiokonkurso. — 22.00-22.15, Radio-Béziers, 225 m., informoj.

28.I. : 11.30-11.50, Marseille-Provence, 316 m., informoj, poezio.

11.II : *Stokholmo*, 10. 10 h. La ĥoro « La kantobirdaro » (kiu kantis ĉe la XIII-a SAT-kongreso en radio kantos « La espero », « Kanto de l'ligo » k « Vermlando » (popolkanto) *(Hj. Olsson)*.

La disaŭdigoj de *Minsk* okazas ĉiumonate la 1., 3., 5., 7., 9., 11., 13., 15., 19., 21., 25., 27., 31. de 23.30 ĝis 23.50 h. laŭ *Moskva tempo*. Pri aŭdebleco oni informu la Minskan Radio-Komitaton (Esp. Sektoro), Universitetskaja 16, *Minsk*, Sovetio.

La Anarkista Esp.-Grupo de Stokholmo aranĝos letervesperon sabate, la 24-an de februaro. Ĉiu, kiu ne ŝatas diktatorecon k subpremon, bonvolu sendi al ni revoluciajn salutojn ! Adreso : *Folke Rosen*, Helgagatan 36, III, *Stokholmo* (Svedio).

Nekrologo

La 29-an de decembro mortis K-do

J. F. Stone

el Rhyl, Britio, SAT-ano 14 586. — Spite grava malsano dum la pasintaj 5 jaroj, kiu malebligis eksterhejman agadon, li multege laboris por nia movado. Li korespondadis kun preskaŭ 100 eksterlandaj Gek-doj k kelkfoje skribis leterojn dum tutaj noktoj. La malsano malebligis la dormon. Antaŭ la malsano li estis la sekretario de sia sindikata filio k I. P. L. (Sendependa Lab. Partio).
SAT perdis fervoran K-don.

premis sin al la muroj, aliaj staris apud la vendejoj. La hundoj malaperis sub la vendotabloj. Kelkloke pluvombreluloj trakuris la straton. La arboj freŝiĝis sub la pluvego. La tero, sorbinte akvon, fariĝis nigrelasta.

Mi baldaŭ atingis la stacidometon, kie mi devis atendi, ĉar la pluvo malhelpis min daŭrigi la vojiron. Poste mi tamen riskis la trapluvan iradon ; feliĉe la amiko ne loĝis malproksime.

Kiam mi renkontis la kamaradon, la pluvo ĉesis, k ni povis iri al la lageto. Ni konversaciis en esperanto, pri diversaj temoj k rapide atingis la kajon de la lageto. Multaj ĉirkaŭloĝantoj troviĝis ĉe la bordoj por spiri la freŝan aeron ekster la loĝejoj. Ĉie oni povis vidi arojn da homoj, amasiĝintaj, pare k izole sidantaj k kuŝantaj sur la benkoj. Ie oni kantadis, ludis, ekfajfis, k harmonioj sonis de tie k alie. La lageto bruege moviĝis, sur ĝiaj ondoj balanciĝis anasoj k anseroj. La suno, tre ruĝa kiel embarasita fraŭlino, kaŝis sin post la altaj fabriktuboj, malice elrigardante de tie.

Post nelonge ni iris urben. Transirante ponton, ni rimarkis ne tre malproksime ciganan tendaron. Jen vaganta homamaso, esprimis sin mia kamarado. Ili traveturis, vere, jam la tutan mondon. Ĉiutage, preskaŭ, ili ŝanĝas sian loĝlokon, ruliĝante de vilaĝo al vilaĝo, de urbo al urbo, de lando al lando. Ilia tuta vivo ja estas konstanta vojaĝo.

Subite antaŭ ni elkreskis, kiel el la tero, ciganino, proponanta siajn sorĉojn. Ni rifuzis ŝian komplezon, direktante nin al la tendaro mem. Ĉi tiu estis sieĝita de scivolema knabaro. La ciganoj forĝis, kudris, riparis betojn ktp. La virinoj preparis la vespermanĝon, ĵetante branĉetojn sub la kaldronon.

Ni nun forlasis la tendaron k rapidis al la urbo. En la centra strato ni haltis, pro tio ke ni rimarkis en aŭtomobilo grupon da eksterlandanoj k pensis, ke inter ili povus troviĝi esperantistoj. Inter la grupo efektive ĉeestis esperantista fraŭlino, kvankam neperfekte parolanta. Ni postlasis ŝin kun la grupo post mallonga interparolo. Germanino, ŝi estis veninta Sovetion, por labori kiel inĝeniero.

La momento de l'interparolo kun la eksterlandanino alportis al mi grandan feliĉon. Kiam la fremduloj estis forlasintaj la urbon, por mi k mia kamarado (komencanta esperantisto) grandiĝis la laborkampo en la esperanta movado. Ĉiuj interesiĝis k volis scii, kiom kostas la lernado, kiom da tempo oni bezonas, ktp. Ni respondadis al ili k rekomendis la Svistunovan lernolibron, promesante ankaŭ nian helpon ĉe la lernado. Sed kiel tio estas ebla por ni, kies vesperaj horoj estas okupitaj per studado, kiel vesperkursaj studentoj ?

Jen mia memororiĉa tago, en kiu mi parolante esperanton kun nesamlingvano, faris la plej sukcesan propagandon dum mia vivo.

Sovetiano (sen subskribo de la nomo)[1].

[1] La legantoj bonvolu rimarki, ke la manuskripto aĝas sufiĉe longan tempon. Ĝia publikigo estis prokrastata, de kiam la kriza tempo devigis nin plimalgrandigi (kun samtempa plimalaltigo de l'abontarifo) la paĝaron de niaj organoj. Ĉetere tiaj « memoroj » nenion perdas tra la paso de l'jaroj ; ofte male. — *Red.*